

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název materiálu	04 - Literatura v letech 1945 - 1989
Identifikátor	CZ.1.07/1.5.00/34.0597
Předmět	Český jazyk a literatura
Ročník	4. ročník
Obor, Kód	Obchodník, 66–41–L /008, Operátor oděvní výroby, 31-43-L/004
Anotace	Prezentace seznamuje studenty vývojem literatury v 2. polovině 20. století
Autor	Mgr. Dana Vlasáková
Jazyk	čeština
Očekávaný výstup	Student se orientuje v literárním kontextu, rozumí novým termínům
Klíčová slova	Literatura 2. poloviny 20. století, budovatelský román, angažovaná literatura, socialistický realismus
Druh výukového zdroje	Prezentace
Typ interakce	kombinované
Cílová skupina	student
Stupeň a typ vzdělávání	střední odborné
Věková skupina	17-19
Datum vytvoření	4.10. 2012

Literatura v letech 1945 - 1989

1945 - 1948

- Svobodný rozvoj
- Postupně však ovlivnění levicí – literatura se stává nástrojem pro ovládnutí společnosti – tzv. angažovaná literatura
- Vycházela díla, která byla za války zakázána
- Rozvoj knižního trhu i periodik
- Téma: válka, osvobození

1945 - 1948

- ◉ Zprvu vznikala zejména poezie, později i próza
- ◉ Pronikají nové skupiny – Skupina 42 (založena již za války) či surrealistická skupina Ra
- ◉ Próza často psychologická a autobiografická (náměty z koncentračního tábora, reportáže, deníky)

1948 - 1953

- Totalitní režim – omezení ve svobodném kulturním rozvoji
- Hlavní metodou psaní se stal socialistický realismus (v souladu s cenzurou, schematické – o čem, o kom), vzniká tzv. budovatelský román (o budování nové společnosti)
- Neideologické knihy byly odstraňovány (zničeno bylo cca 27 milionů knih)

1948 - 1953

- Řada spisovatelů byla politicky nevhodná, tudíž byli degradováni, odsouváni do pozadí, zavírání, popravování
- Literatura se rozvíjí pouze v oblasti zakázané, neoficiální či v exilu
- Oficiální literatura nedosahovala umělecké kvality

1953 - 1968

- Oslabení režimu – uvolnění
- Možnost publikace, vznik nových časopisů a uměleckých seskupení
- Publikace dříve zakázaných autorů
- Hledání nových způsobů vyjadřování – ovlivnění světovou literaturou – absurdní drama, nový román

1968 - 1989

- Tzv. období normalizační
- Postihla kompletně veřejný život, tužší cenzura, pronásledování, popravy nevhodných lidí
- Literatura se rozdělila na tři oblasti – oficiální, exilovou a samizdatovou

Oficiální literatura

- Někteří autoři psali jak oficiální, tak i neoficiální literaturu (Bohumil Hrabal)
- Literatura byla ideologicky omezována – volba neatraktivních témat, schematická díla, agitační poezie či budovatelský román

Exilová literatura

- Autoři píšící v emigraci
- Vznik řady nakladatelství v cizině, nejznámější 68Publishers v Kanadě (Josef Škvorecký, Zdena Salivarová)
- V exilu vycházely i knihy, které byly psány v samizdatu

Samizdatová literatura

- Zakázaní autoři, kteří psali, sami si vyráběli opisy a následně je tajně posílali mezi čtenáře
- Vznik několika samizdatových edic – Petlice (Ludvík Vaculík), Expedice (Václav Havel), Popelnice, Vokno aj.
- Významné místo zaujal underground (Egon Bondy, I. M. Jirous)